

## Film 1

### Gewapend verzet

*Gewapend verzet* duurt 19:42 minuten en is aflevering 7 uit de serie: 13 in de oorlog:  
<http://13indeoorlog.nps.nl/uitzending7.html>.

### Vraag vooraf

Vraag de kinderen voor u de film start, tijdens het kijken na te denken over de volgende vraag:

*In de Tweede Wereldoorlog was er ook verzet tegen de bezetter. Dat verzet werd op verschillende manieren gepleegd. Wat vind je wel of niet kunnen?*

### Film kijken en discussie

Kijk met de kinderen naar de film en bespreek daarna eerst de bovenstaande vraag.

Ga nu het gesprek aan over de film aan de hand van onderstaande vragen.

### Historische discussievragen

- De mannen van 16–35 jaar worden verplicht om in Duitsland te gaan werken en kogels, bommen en tanks te maken. Ze kunnen niet anders, wordt er gezegd. Toch zijn er 250.000 Nederlanders die weigeren en onderduiken. Vinden jullie de mannen die wel zijn gegaan landverraders?
- Het verzet vermoordde ook Nederlanders die samenwerkten met de Duitsers, zoals de man in Haarlem. Vind je dat dat mag?
- Bij de executie in de film blijkt de Duitser niet de Duitser te zijn die ze op het oog hadden. Toch schiet de verzetsman hem dood. Hij was chef van de SD. 'Dat word je niet zomaar,' is het argument. Vind je dat terecht?

### Actuele discussievragen

- Je ziet dat mannen verplicht worden om te gaan werken in fabrieken. Er zijn nog steeds veel mensen en kinderen die in fabrieken moeten werken met slecht eten, zwaar werk en lange werktijden. Vind je dat vergelijkbaar?
- Als strafmaatregelen voor verzetsacties vermoordden de Duitsers onschuldige burgers. In de strijd tegen het terrorisme worden ook onschuldige mensen vermoord. Hoort dat nou eenmaal bij oorlog voeren, of vind je dat het echt niet kan?
- Er zijn nog steeds landen op de wereld waar legers aan de macht zijn die onschuldige mensen mishandelen en vermoorden. Welke landen waar dat gebeurt ken je?
- Het Nederlandse verzet is geholpen door andere landen, zoals Groot-Brittannië. Vind je dat wij ook het verzet tegen dictaturen in andere landen moeten helpen?

## Film 2

### Cap of Keppel

*Cap of Keppel* duurt 15 minuten. Het is een aflevering van *Echte kinderen, echte verhalen op Zapp*: <http://www.zappechtgebeurd.nl/kijken/geloof/Cap-of-Keppel.html>.

### Vraag vooraf

Vraag de kinderen voor u de film start, tijdens het kijken na te denken over de volgende vraag:

*Waarom zou Bram meewerken aan deze documentaire?*

### Film kijken en discussie

Kijk met de kinderen naar de film en bespreek daarna eerst de bovenstaande vraag.

Ga nu het gesprek aan over de film aan de hand van onderstaande vragen.

### Historische discussievragen

- Wat is het verband tussen het verhaal van Bram en de Tweede Wereldoorlog?
- Bram praatte er op de basisschool niet over dat hij joods was. Waarom niet? Wat zeiden de kinderen tegen hem? En wat heeft dat met de Tweede Wereldoorlog te maken?
- Bram gaat naar een wedstrijd van Ajax. Wat roepen de supporters van de tegenstanders naar de Ajaxfans? Wat vind je daarvan?

### Actuele discussievragen

- Bram heeft er tot nu toe nooit over gepraat dat hij joods is. Vind je dat begrijpelijk? En vind je het ook verstandig?
- Bram draagt de vlag van Israël bij de voetbalwedstrijd. Waarom doet hij dat? En wat vind jij daarvan?
- Welke dingen die Bram in de film doet, hebben te maken met het joodse geloof? [joodse les, Hebreeuws leren, het dragen van een keppel, meedoen aan een joodse eredienst, het hanteren van de palmtak, hij maakt met zijn moeder een 'challe', een vlechtbrood, dat tijdens de sabbat gegeten wordt. Ze eten ook het brood.]

### Toelichting

Ajax wordt wel als joodse voetbalclub bestempeld, maar het is geen typisch joodse club. Wel had de vereniging joodse spelers en trainers en lag het clubterrein lang in Amsterdam-Oost, waar veel Amsterdamse joden wonen. De geuzennaam voor een deel van de supporters is 'jood' en de scheldnaam voor de tegenstanders is ook 'joden.'

## Film 3

### From Srebrenica with love

*From Srebrenica with love* duurt 15 minuten en is een aflevering van Klokhuis.

<http://www.zappechtgebeurd.nl/kijken/geschiedenis/From-Srebrenica-with-love.html>.

### Vraag vooraf

Vraag de kinderen voor u de film start, tijdens het kijken na te denken over de volgende vraag:

*In welk opzicht lijken de gebeurtenissen in Srebrenica op die in de Tweede Wereldoorlog?*

### Film kijken en discussie

Kijk met de kinderen naar de film en bespreek daarna eerst de bovenstaande vraag.

Ga nu het gesprek aan over de film aan de hand van onderstaande vragen.

### Historische discussievragen

- In de Tweede Wereldoorlog werden mensen ook vervolgd vanwege hun geloof of omdat ze bij een bepaalde bevolkingsgroep hoorden. Over welk geloven en welke bevolkingsgroepen hebben we het? [Joods geloof, maar ook jehova's getuigen werden vervolgd. Sinti en roma en gehandicapten werden vervolgd.]
- De soldaat zegt in de film: 'We konden niet tegen de Serviërs op. We waren geen partij.' Wat vind je daarvan? Hij was toch een soldaat en hij had toch kogels?
- In de film wordt gezegd dat we in Europa na de Tweede Wereldoorlog afspraken dat dit nooit meer mocht gebeuren. Hoe kan het dan, dit het toch gebeurde?

### Actuele discussievragen

- Volgens de presentator kunnen we van de gebeurtenis in Srebrenica leren voor toekomstige vredesmissies. Wat kunnen we er dan van leren?
- Samira is blij dat ze de soldaat van vroeger zag. Maar had ze hem ook iets kwalijk kunnen nemen?
- Samira en de soldaat laten elkaar foto's van hun zoontjes zien. Bedenk wat ieder van hen later aan zijn eigen kind zal vertellen over de gebeurtenis in 1995 in Srebrenica.
- In het lied in de film wordt gezongen dat het meisje geen kind meer is, op het moment dat ze haar vader in de bus ziet. Waarom is dat?

## Film 4

### Indië

*Indië duurt 20:35 minuten en is aflevering 11 uit de serie: 13 in de oorlog:*

*<http://13indeoorlog.nps.nl/uitzending11.html>.*

### Vraag vooraf

Vraag de kinderen voor u de film start, tijdens het kijken na te denken over de volgende vraag:

*Waarom is er een aflevering over Indië in een serie over Nederland in de Tweede Wereldoorlog?*

### Film kijken en discussie

Kijk met de kinderen naar de film en bespreek daarna eerst de bovenstaande vraag.

Ga nu het gesprek aan over de film aan de hand van onderstaande vragen.

### Historische discussievragen

- Bespreek overeenkomsten en verschillen tussen de bezetting door de Nederlanders van Indië en de bezetting door de Japanners.
- De nazi's in Duitsland geloofden dat blonde, Duitse 'Arische' mensen tot een beter ras behoorden dan bijvoorbeeld joden. Hoe denken de ouders van Christiaan over andere mensen? En wat vind je daarvan?
- Wat vonden de Indonesiërs van de Nederlanders en wat vonden ze van de Japanners? Veranderden hun opvattingen tijdens de oorlog? En wat vind je van die opvattingen?

### Actuele discussievragen

- Na de oorlog zijn veel Indische Nederlanders uit Indonesië in Nederland gaan wonen. Waarom denk je dat ze liever in dat koude Nederland waren dan in dat warme, nieuwe land Indonesië?
- De Indische Nederlanders hebben veel van de cultuur van hun moederland meegenomen. Wat zie je daarvan nog steeds in het dagelijks leven? [Indonesische restaurants, toko's, veel mensen eten nasi, bami, loempia's, enzovoort, wajangpoppen, kleding: ikat-bedrukte stoffen, pasar malam in verschillende plaatsen, woorden in het Nederlands uit het Maleis/Bahasa Indonesia:
  - 'amper' komt van 'hampir'
  - 'amok' van het woord 'amuk,' betekenis: tijdelijke verstandsverbijstering
  - 'toko'
  - 'piekeren' van 'pikir'
- Welke sporen heeft Nederland nagelaten die nog tegenwoordig te zien zijn in Indonesië? [in de film te zien: bruggen, gebouwen, kanalen, begraafplaatsen]

## Film 5

### Oorlog zonder vader

*Oorlog zonder vader duurt 20:05 minuten en is door de Lokale Omroep Amersfoort TV gemaakt bij het educatieve project bij het boek van Martine Letterie Oorlog zonder vader:*

*<https://www.youtube.com/watch?v=d4Ch-5CKmOE>.*

### Vraag vooraf

Vraag de kinderen voor u de film start, tijdens het kijken na te denken over de volgende vraag:

*Wat voor betekenis heeft de oorlog voor het leven van Frank?*

### Film kijken en discussie

Kijk met de kinderen naar de film en bespreek daarna eerst de bovenstaande vraag.

Ga nu het gesprek aan over de film aan de hand van onderstaande vragen.

### Historische discussievragen

- Welke concentratiekampen ken je? En in welke drie zat de vader van Frank? [Schoorl, Amersfoort, Neuengamme]
- Waarom werd de vader van Frank opgepakt en uiteindelijk vermoord? Was hij een jood? [Nee, hij werd opgepakt omdat hij op een oude lijst van de Nederlandse geheime dienst als communist stond genoteerd. Hij was dat al twee jaar niet meer.]
- Franks vader heeft hem gevraagd om voor moeder te zorgen, als hij er zelf niet meer zou zijn. Op wat voor manier heeft Frank dat gedaan? En wat vind je van de vraag van de vader, en van de manier waarop Frank dat gedaan heeft?

### Actuele discussievragen

- Frank zegt dat hij van de Tweede Wereldoorlog heeft geleerd dat vrijheid belangrijk is, en dat we die moeten beschermen en koesteren. Op welke manier staat die vrijheid tegenwoordig onder druk? En hoe zouden we die moeten beschermen en koesteren?
- <http://www.kinderrechten.nl/images/13/194.pdf> Op deze site staan de rechten van het kind. Welke van die rechten zijn in de jeugd van Frank geschonden?
- Van de site van War Child: 'War Child gelooft in de kracht van kinderen en jongeren, hoezeer ze ook zijn beschadigd door oorlog. Kracht om de impact van hun ervaringen te overwinnen. Kracht om hun eigen toekomst en die van hun omgeving positief te beïnvloeden.' In hoeverre zie je dit terug bij Frank?